

آبونه شرائطی

ممالک عثمانیہ دہ سنہ لکی (۶۵)، الق
آیاتی (۳۵) غروشدہ .

ممالک اجنبیہ دہ سنہ لکی (۱۷)، الق
آیاتی (۹) فرانقدر .

ادارہ خانہ

ناب عالی جادہ سندہ دائرہ مخصوصہ

اضطارات

آبونه بدلی پشندر .

§

مساکہ موافق آثار مع الممنونہ قبول
اولنور . درج ایدلہ بن یازیلر اعاءہ
اولونماز .

کتابخانه

۱۳۳۰

دینی ، فلسفی ، علمی ، ادبی ، سیاسی ہنر لک مجموعہ اسلامیہ در .

واللہ یدہ من یشاء الی صراط مستقیم

صاحب و مدیر مسئول : مع . اشرف ادیب

اتبعون اہدکم سبیل الرشاد

عدد ۶۶۶

۱۶ شوال ۱۳۳۱

پنجشنبہ

۵ ایلول ۱۳۲۹

جلد ۱۱

اضطارات

رسالہ ضرورتی کو - ترمک شرطیلہ
بتون یازیلر ہر ہانکی رہنہ طرفند
انتباس اولونہ پاید .

§

مکتوبلرک ، امضالرک وضع و اوقوناقلی
اولمسی و آبونہ صرہ نومروسی محتوی
بولونمسی لازندر .

§

ممالک اجنبیہ ایچون آبونہ اولالرک
آدرسلرینک فرانسرچہ دہ یارلمسی رجا
اولنور .

§

پارہ کوئدرادیکی زمانہ یہ دائر اولدیغیک
واضحاً ییلدیلمسی رجا اولنور .

بزرده اخلاق، بزرده تربیه

— ۴ —

حسیات اوزرینه مؤسس اخلاق :

مبدأ اخلاقی حسیات اوزرینه تأسیس ایتک ایستین نظریات اربابی ، « نفع » دن ، « خودکاماق » دن « غرضسزلق » مبدأنک استنباط اولونماسی ممکن اولمادیغنی آکلامشلق ، فقط اونی « حس » ده بولاییجه جکاری ظننه دوشمشلردر . بناءً علیه بونلر ، حسیاتده بر « غرضسزلق و اخلاق مبدائی » آراشدیرمنه قویولمشلردر .

فی الحقیقه اونلره کوره روح انسانیده ایکی صیره حسیات و تمایلات وارددر : بر قسمی خودکامانهدر ؛ دیگرلری بی غرضانه ، اجتماعی ، هیچ اولمازسه غیر شخصی در . خالق *Ia moralité* ؛ ایکنجی لک ، برنجیلره ترجیح اولونماسی و بو ترجیحک خط حرکتدهده اثرینی کوسترمه سنی ایجاب ایدر . حس اوزرینه مؤسس نظریات اخلاقیه باشلیجه اوچه ارجاع اولونا بیایر : (۱) تحسس اخلاقی نظریه سی (۲) عاطفت نظریه سی (۳) علاقه نظریه سی .

تحسس اخلاقی نظریه سی : بو نظریه یه کوره خیر و شرک و یردیکی طوینونی اساس قبول ایتک لازم کلیبور ؛ فقط بوندن بر « قاعده عمایه اخلاقیه » ناصل استنباط اولوناییجه جک ؛ ایشته بوراسی مجهول . فی الحقیقه ؛ اولاً : حظ اخلاقی ، ذاتاً ، دیگر حظوظ ایله اصلاً اختلاف کوسترمز . احوالده حظ مذکوری ، دیگر حظلره ترجیح ایتکه هیچ بر سبب یوقدر . حظ ، حظ ایچین اولونجه هر کس ذوقه اویانی انتخاب ایدر و متوسط بر حظی ، کندینی دها قوتله جذب و تحریک ایدن دیگر بر حظه اصلاً ترجیح ایتز .

ثانیاً : حس ، اشخاصه کوره دکیشر . عینی عمل ، بعضیلرینک تحسس اخلاقی سنی محظوظ ایتدیکی حالده دیگرلرینه بالعکس حظی اعدام ایدر . بوناردن هانکیسی حقی ، هانکیسی حقسزدر ؟ آرالرینی بولایه هیچ چاره یوق .

ثالثاً : نقص آلوددر . اویله یا حس اخلاقیسی اولمایانارده وار . اونلره نه دییه جکیز ؟ . بو آدماری حقنده هیچ بر فکره صاحب اولمادقاری بر حظی ، دیگر بوتون حظوظله ترجیح ایتملری لازم کلدیکنه ناصل اقناع ایده جکیز ؟

حاصلی بو نظریه یه کوره اخلاق ، انسانیتک متحول و اکثریا حس اخلاقی ایله متضاد تأثرات و تحسسانتی احتوا ایدن براخلوطه دن عبارت اولاجق .

هوچسونک عاطفت نظریه سی :

هوچسونه کوره فضائل ، عاطفتک تلقین ایتدیکی اعمالدر . بو عمللر ، نه قدر « حس تنفع » ه کمال شدتله مقاومت ایدن « حسیات تعطف » انتاج ایدرسه او نسبتده شایان مدح و تقدیر اولور . بو نظریه یه ده ایجه اعتراض وارددر . هله عاطفتی ، دیدکاری کی ،

دیگر بوتون حسیاتک فوقنده قبول ایدلم ؛ فقط بو تفوقی ایضاح و اثبات ایتک قابل دکلگی ؛ ایشته نظریه صاحبی ، بونی یامایور ؛ عاطفتک خودکام بقدن ، غرضدن دکرلی برشی اولدیغنی تصدیق ایدیور ؛ فقط اثباتی یوق .

آدام اسمیت Adam Smith ک علاقه نظریه سی :

آدام اسمیت ، یک متخالف حسیاتک (یالکز عاطفتک دکل) فضائی تلقین ایده بیله جکنی آکلایارق انسانلر طرفندن بو حسلره اسناد اولونان تفوق و تعالینک سببی کشف ایتک تجربه سنده بولونمش و اونی « حس » ک بر قانون عمومیسنده ، علاقه Sympathie خاصه سنده بولدوغنی ظن ایتشدر .

علاقه ، ناصل تفسیر اولونورسه اولسون ، بر حس خصوصی دکدر ؛ بوتون حسیات آره سنده مشترک بر خاصه درکه حسلر ، اونک سایه سنده روحه انتقال ایدر . بز ، غیر ارادی بر صورتده شاد ، کدرلی ، خائف اولمادقجه شادینک ، کدرک ، خوفک شاهد عادلی اولامایز . فقط شو جهتلر شایان دقتدر :

۱ : بوتون حسیات عینی درجه ده ساری و یا علاقوی دکدر . آدام سمیته کوره اک آز علاقه ؛ بر طرفدن حسیات شدیده ، دیگر طرفدن غرض آلود و بدخواه حسلرده بولونور .

۲ : علاقه ؛ بالذات ، حظک ، المک ، آرزونک تالیسی اولان حسیاتک منشأی در . حظ ایله دیگرلرینک حسیاتنه اشتراکیزی حس ایده رز ، بالخاصه کندی حسیاتمزدن دیگرلرینک حصه مند اولدوغنی کورورز . علاقه نک عدمی ، مؤلدر . بناءً علیه انسان ، بی نوعنک علاقه سنی آرزو ایدر و اونی استحصاله چالیشیر .

ایشته بو طرز تصویرله اول امرده « تقدیر و تحسین » ایضاح اولونور : بر عملی تحسین ایتک اونی تلقین ایدن حس ایله علاقه دار اواق دیمکدر .

« مجبوریت » ده بو صورتله قابل ایضاحدر : مجبوریت ؛ سائقی ، مشاهدلرک جالب نفرتی اولاجق بر فعلی دوشوندوکز زمان حس ایتدیکنز ضیق و ضرورتدر .

« لیاقت و عدم لیاقت » ی ده شویله ایضاح ایده جکیز : بر شخص ، دیگرینه اییلک ایتدیکی زمان مشاهدک علاقه سی مضاعفدر : اولاً او خیر کار ایله علاقه دار اولور ، خط حرکتی تحسین ایدر . اییلک کورن (متدار) ایله ده حاز علاقه اولور . چونکه اونک (متدارک) حسی ؛ شکران سازلق ، خیره خیر ایله مقابله ایتمکدر . بناءً علیه مشاهدده خیرک خیر ایله قارشیلانماسی آرزو ایدر و « خیرک » بر « جزا - مکافاة » ه استحقاقنه حکم ویرر . بر شخص دیگرینه فنالق ایتدیکی زمان علاقه ، عمومیتله متعدیدن زیاده فنالق کورده نه متوجه اولور : برنجی شقده اولدوغنی کی شره شر ایله مقابله اولونماسی آرزو ایدیایر ؛ و شرک بر « جزا » یه مستحق اولدوغنه حکم ویریلیر .

تصورات سالفہدن طبیعتیہ شو قاعدہ استنتاج اولوناجق کبی
کورونویور : « دائما ک چوق مشاهدلرده اک زیاده علاقہ ایقظ
ایده بیله جک صورتده حرکت ایت ! »

فقط آدم سمیت ؛ علاقہ نک سہو و خطادن مصون بر محک اولمادیغنی
بیلور . سوقراطی تحریک ایدن حسیات ، شہہ سز و طنداشلرینک
اکثریتہ قارشى جزئى حائز علاقہ ایدی ؛ مع مافیہ سوقراط اونلرہ
مخالف بولونمقده حقلى ایدی . آدم اسمیت ، بو محذوری دفع ایتک
ایچین اولاجق کہ ، غایہ اولارق « بی طرف و بی غرض بر مشاهدک
علاقہ سی » نى قبول ایدن بر قاعدہ وضع ایدیور .

بوتون حس اوزہ رینہ مؤسس نظریاتہ ایراد اولونان عمومی اعتراضلر :
هانکی نوع حسیات انتخاب اولونورسہ اولونسون اخلاقى « حس »
اوزرینہ تأسیس ایتک ممکن دکلدیر . چونکہ ؛

اولا : حس ، عن اصل متحولدر ، ایشته بوتحول یوزندن کندندن
استنباط اولونان نظریاتده ثابت اولمایور .

ثانیاً : حس ؛ « ارادہ » نى تشویق ، امالہ و سوق ایده بیلسہ بیله
اونى اصلاً اجبار ایده من . « انسانلر ، شویولده حرکت ایتک
مائلدرلر . « مقدمہ سندن اصلاً « بناءً علیہ اولیلہ حرکت ایتک
مجبوردرلر . « نتیجہ سی استنتاج اولوناماز .

عبداللطیف نوزاد

الکیمیائے

صحائف تنقید

محمد عاکف

صفحات — برنجی کتاب

سلمی

« همشیره زاده مدر ، درت یاشنده اولدی »

بوتون کون ایشته بوغوشدم ، برازده دیکلنسم ...

یارینده عینی مزاحله اوغراشوب طورہ جق

دکلیم ؟ بکا اولیلہ سہ شمدی پک الزم

فراغ ایچنده دوشونمک ، دماغی یورمایه رق ،

حیات جنک معیشت ، جهانسہ معرکہ در ؛

زمان زمان بوسکونلر برر متارکہ در .

دیوبده باصلانیوردم . فقط بزم بو حضور

بش اون دقیقه یا ایتمش یا ایتمشده دوام :

بر اسکی قومشو کلوب « والدهک سلام ایدیور ،

دیورکہ خسته اغرلاشدی ، طورماسین ، اقشام

هان بزم اوه کلسین . « دینجه طاوراندیم ،

او آشیانہ غمکینہ طوغری یوالاندیم .

صاریلدی بوینہ آنہم کیرنجہ بن ایجری .
دیوردی اغلایه رق : کورمه عاکفم ، چوجوغی !
سنک دکل ، یدی قات ایللرک یانار جکری ،
اولوم دوشکاری اوستنده کورسہ یاوروجوغی .
شکر ، بوکون آزیچق فرقلیدر دیوردق دون ...
اوپنہ پنہ یاناقلر کیرچ کسیلدی بوکون .

فلان حکیم ، دیدیلر . کلدی ، باقدی ، آکلما دی .
خایر ، فلان دها بر اکلایشلیدر دیدیلر .
مکر یالان یرہ چیقمش اوسرسمکده آدی !
براقکہ اکلاسلر واری چارہ هیچ ؟ نه کزر !
حکیم علاجلری اوغلم ، بوتون تسلیدر .
علاج ییوب این اولقی او بر تجلیدر .

کسیلدی قارده شک آرتقی یمکدن ، ایچمکدن ؛
لاقیردی دیکلیمیور ، کندینی هلاک ایدیور .
او ، خسته دن دها شایان مرحمت .. کورسہک ..
دیدکجه « آنہ جو جوقدن امیدى کس .. کیدیور »
تلاش ایچنده قالوب بوسبوتون شاشیرمادیم .
اکر یتشمہ امدادہ یوقی قومشو خاتم ...

— کورونویور ، هانی همشیره نرده در ؟ کلسین .
بم سوزم نه قدر اولسہ باشقہ در ، بلکه
براز بولوردی تسلی ...

— نصلده سویلرسین !

لاقیردی کار ایده جک کیم ؟ طویاری هیچ بریکی ؟
قولای برایشی ؟ سنک آنہ اولدیغک واری ؟
چوجوق اوحالده ایکن آنہ سوزدن آکلاری ؟

بوهم قاچنجی فلاکت ؟ بشنجی ! یاربى ،
تمام بشنجی سفردرکہ قیز اولوم کورہ جک !
بوصوک امیدى ده شاید کیدرسہ دردی کبی ،
زواللى کندینی وقتندن اول اولدورہ جک .
چیغوبده کور هله برکرہ شیمدی سلمانی ..
نه حالہ قویدی فلک سودیکک اوسمائی !

صباحلین دلی باقدم براز آغیرلاشیور ..
ملیل ملیل باقیور شیمدی بلبل اولادم !
نه ظالم علت ایمش : برچوجوقلہ اوغراشیور !
او اولماسه یدی ده بن کاشکی خسته اولاسه یدم .
شکایت اولماسین اما تحمل بیتدی ..
کناہہ کیرمه ده یم طورہ شمدی باقی شیمدی !

»

نه منظر میدی کہ : برقوش قدر اوچان اوملک
طوروردی بی حرکت ، قول قاناد قیملدایمور !
کوزنده نور نظر تیتیریور هان سونه جک ..
دوداقده ناطقہ طونمش ؛ قولاق سوز آکلایمور !
تراب رنکنہ کیرمش جبین سیمینی ؟
اولوم مرارتی طویدم اوچجه لیلرینی !